

--- EKİM 2018 TÜRKİYE EKONOMİK GÖSTERGELERİ BİLGİ NOTU ---

TOBB'a bağlı Tokat ilindeki Oda ve Borsaları bilgilendirmek amacıyla Dr. Öğr. Üyesi Emre ASLAN tarafından hazırlanan "Ekim 2018 Türkiye Ekonomik Göstergeleri Bilgi Notu" nun hazırlanmasında, [Resmi İstatistik Portalı](#) ve [TEPAV](#) tarafından açıklanan ekonomik göstergelerden faydalanılmış, her bir istatistik ile ilgili özet bilgi açıklanma tarihlerine göre güncelden eskiye doğru sıralanmıştır.

Dış Ticaret İstatistikleri, Eylül 2018

(Açıklanma Tarihi: 31 Ekim 2018)

İhracat %22,4 arttı, ithalat %18,3 azaldı

Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2018 yılı Eylül ayında, 2017 yılının aynı ayına göre %22,4 artarak 14 milyar 456 milyon dolar, ithalat %18,3 azalarak 16 milyar 326 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Dış ticaret açığı %77,1 azaldı

Eylül ayında dış ticaret açığı %77,1 azalarak 1 milyar 869 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2017 Eylül ayında %59,1 iken, 2018 Eylül ayında %88,5'e yükseldi.

Avrupa Birliği'ne ihracat %24,4 arttı

Avrupa Birliği'ne (AB-28) yapılan ihracat, 2017 yılının aynı ayına göre %24,4 artarak 7 milyar 322 milyon dolar olarak gerçekleşti. AB'nin ihracattaki payı 2017 Eylül ayında %49,9 iken, 2018 Eylül ayında %50,6 oldu.

En fazla ihracat yapılan ülke Almanya oldu

Almanya'ya yapılan ihracat 2018 Eylül ayında 1 milyar 421 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 56 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 816 milyon dolar ile İtalya ve 719 milyon dolar ile Irak takip etti.

İthalatta ilk sırayı Rusya aldı

Rusya'dan yapılan ithalat, 2018 yılı Eylül ayında 1 milyar 721 milyon dolar oldu. Bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 510 milyon dolar ile Çin, 1 milyar 413 milyon dolar ile Almanya ve 1 milyar 107 milyon dolar ile ABD izledi.

TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Temmuz 2017-2018

(Açıklanma Tarihi: 26 Ekim 2018)

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Temmuz 2018 ve Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Ağustos 2018 verilerinin değerlendirildiği TEPAV İstihdam İzleme Bülteni'nin 77. sayısında Temmuz 2018'de Temmuz 2017'ye göre 4/a sigortalı çalışan sayısında toplamda 469 bin artış olurken, Haziran 2018'e göre 146 bin artış gerçekleşti. Ocak-Temmuz 2018 döneminde bir önceki yılın aynı ayına göre istihdam artışında azalan bir eğilim gözlemlendi.

Sigortalı ücretli çalışan sayısı en fazla artan sektör 72 bin artışla kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik sektörü oldu. Bu sektörü 62 bin artışla eğitim ve insan sağlığı hizmetleri, 43 bin artışla konaklama ve 37 bin artışla giyim eşyaları imalatı takip etti.

Sigortalı ücretli çalışan sayısı son bir yılda en fazla artan il 48 bin artışla Antalya oldu. Antalya'yı 39 bin artışla Ankara, 38 bin artışla İzmir, 28 bin artışla Kocaeli ve 19 bin artışla İstanbul takip etti.

Sektörel Güven Endeksleri, Ekim 2018

(Açıklanma Tarihi: 25 Ekim 2018)

Hizmet sektörü güven endeksi 75,7 oldu

Mevsim etkilerinden arındırılmış hizmet sektörü güven endeksi Eylül ayında 79,4 iken, Ekim ayında %4,7 oranında azalarak 75,7 oldu. Hizmet sektöründe bir önceki aya göre; iş durumu ve hizmetlere olan talep endeksleri sırasıyla %6,5 ve %8,6 azalarak 68,7 ve 68,9 değerini aldı. Hizmetlere olan talep beklentisi endeksi ise %0,1 artarak 89,5 oldu.

Perakende ticaret sektörü güven endeksi 87 oldu

Mevsim etkilerinden arındırılmış perakende ticaret sektörü güven endeksi Ekim ayında %1,8 oranında azalarak 87 oldu. Perakende ticaret sektöründe bir önceki aya göre; iş hacmi-satışlar endeksi %14,1 azalarak 63,6 değerini aldı. Mevcut mal stok seviyesi ve iş hacmi-satışlar beklentisi endeksleri ise %3 artarak sırasıyla 116,9 ve 80,4 oldu.

İnşaat sektörü güven endeksi 58,7 oldu

Mevsim etkilerinden arındırılmış inşaat sektörü güven endeksi bir önceki ayda 57,3 iken, Ekim ayında %2,3 oranında artarak 58,7 oldu. İnşaat sektöründe bir önceki aya göre; toplam çalışan sayısı beklentisi endeksi %4,6 artarak 69,5 değerini aldı. Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi endeksi ise %0,8 azalarak 47,8 oldu.

İktisadi Yönelim İstatistikleri ve Reel Kesim Güven Endeksi

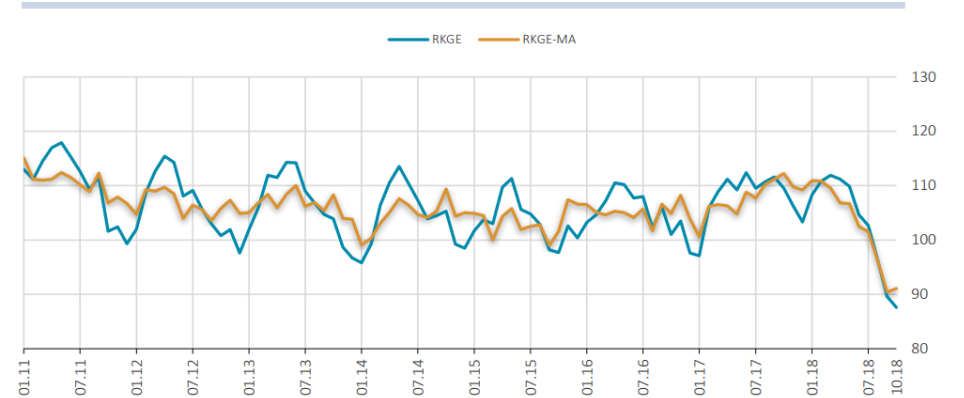
(Açıklanma Tarihi: 25 Ekim 2018)

2018 yılı Ekim ayında İktisadi Yönelim Anketi sonuçları, imalat sanayinde faaliyet gösteren 2108 işyerinin yanıtlarının ağırlıklandırılıp toplulaştırılmasıyla elde edilerek değerlendirilmiştir.

2018 yılı Ekim ayında RKGE, bir önceki aya göre 2,0 puan azalarak 87,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, genel gidişat, son üç aydaki toplam sipariş miktarı ve sabit sermaye yatırım harcamasına ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken, gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı, gelecek üç aydaki üretim hacmi, mevcut toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki toplam istihdam miktarı ve mevcut mamul mal stokuna ilişkin değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkilemiştir.

Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi (RKGE-MA) bir önceki aya göre 0,7 puan artarak 91,1 puan seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1. Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ve RKGE-MA

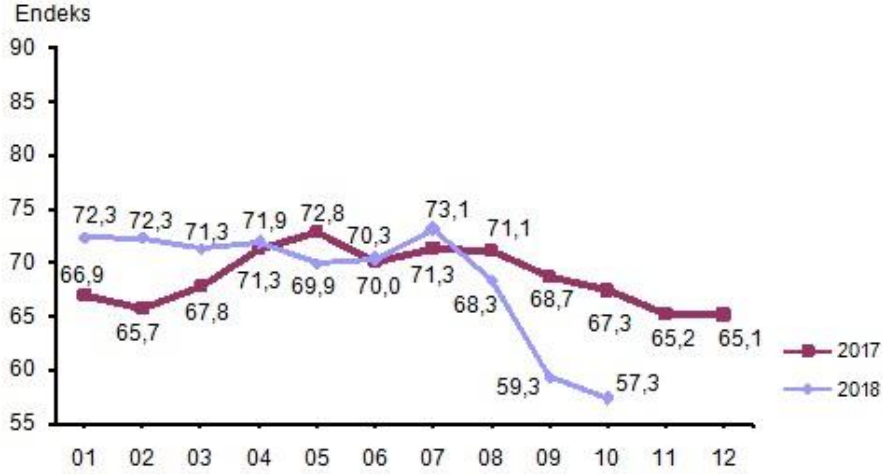
Tüketici Güven Endeksi, Ekim 2018

(Açıklanma Tarihi: 25 Ekim 2018)

Tüketici güven endeksi 57,3 oldu

Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi, Ekim ayında bir önceki aya göre %3,4 oranında azaldı; Eylül ayında 59,3 olan endeks Ekim ayında 57,3 oldu.

Tüketici güven endeksi, Ekim 2018

Hanenin maddi durum beklentisi endeksi 73,5 oldu

Gelecek 12 aylık döneme ilişkin hanenin maddi durum beklentisi endeksi Eylül ayında 76,7 iken Ekim ayında %4,1 oranında azalarak 73,5 oldu.

Genel ekonomik durum beklentisi endeksi 72,8 oldu

Genel ekonomik durum beklentisi endeksi (gelecek 12 aylık döneme ilişkin) Eylül ayında 74,6 iken, Ekim ayında %2,4 oranında azalarak 72,8 oldu.

Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri, Eylül 2018

(Açıklanma Tarihi: 19 Ekim 2018)

2018 Eylül ayında kurulan şirket sayısında bir önceki aya göre %16,26 artış oldu.

- Bir önceki aya göre kurulan şirket sayısı %16,26 kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısı %23,06 oranında artmış olup kurulan kooperatif sayısı %29,03 azalmıştır.
- Bir önceki aya göre kapanan şirket sayısında %28,18 artış olup kapanan kooperatif sayısında %17,05 kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısında %46,02 oranında azalış olmuştur.

Kurulan şirket sayısında geçen yılın aynı ayına göre %25,31 artış oldu.

- 2018 yılı Eylül ayında, 2017 yılı Eylül ayına göre kurulan şirket sayısında %25,31 kurulan kooperatif sayısında %20,00 oranında artış olup kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısı %6,75 oranında azalmıştır.
- 2018 yılı Eylül ayında, kapanan şirket sayısı 2017 yılının aynı ayına göre %25,57 kapanan kooperatif sayısında %8,96 kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısında %27,35 oranında artış olmuştur.

2018 yılı ilk dokuz ayında kurulan şirket sayısı, 2017 yılının aynı dönemine göre %22,00 oranında arttı.

- 2018 yılının ilk 9 aylık döneminde, 2017 yılının aynı dönemine göre kurulan şirket sayısı %22,00 kurulan kooperatif sayısında %18,54 oranında artış olup, kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısında %20,60 oranında azalış olmuştur. Aynı dönem içinde kapanan şirket sayısı %8,64 kapanan kooperatif sayısında %10,65 oranında azalış olup kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısında %7,13 oranında artış gözlenmiştir.

Kısa Vadeli Dış Borç İstatistikleri, Ağustos 2018

(Açıklanma Tarihi: 17 Ekim 2018)

Ağustos sonu itibarıyla, kısa vadeli dış borç stoku, 2017 yıl sonuna göre % 3,6 oranında azalışla 114,3 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku % 7,4 oranında azalarak 62,3 milyar ABD doları olurken, diğer sektörlerin kısa vadeli dış borç stoku % 0,4 oranında azalarak 50,6 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bankaların yurtdışından kullandıkları kısa vadeli krediler, 2017 yıl sonuna göre % 14,7 oranında azalarak 15,0 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Banka hariç yurtdışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesabı % 3,1 oranında azalarak 19 milyar ABD doları, yurtdışı yerleşik bankaların mevduatı da % 6,4 oranında artışla 18 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, yurtdışı yerleşiklerin TL cinsinden mevduatları geçen yıl sonuna göre % 21,9 oranında azalarak 10,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Diğer sektörler altında yer alan ithalat borçları, 2017 yıl sonuna göre % 0,6 oranında artışla 40,9 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Borçlu bazında incelendiğinde, tamamı kamu bankalarından oluşan kamu sektörünün kısa vadeli borcu 2017 yıl sonuna göre % 1,8 oranında artarak 22,5 milyar ABD doları olurken, özel sektörün kısa vadeli dış borcu % 5,8 oranında azalarak 90,3 milyar ABD doları olmuştur.

Alacaklı bazında incelendiğinde, özel alacaklılar başlığı altındaki parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar yıl sonuna göre % 11,1 oranında azalarak 46,2 milyar ABD doları, parasal olmayan kuruluşlara olan borçlar % 0,8 oranında artarak 65,9 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. 2017 yıl sonunda 111 milyon ABD doları olan kısa vadeli tahvil ihraçları % 31,5 oranında artışla 2018 Ağustos sonu itibarıyla 146 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde resmi alacaklılara olan kısa vadeli borçlar 2,1 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2018 Ağustos sonu itibarıyla, kısa vadeli dış borç stokunun döviz kompozisyonu % 52,6'i ABD doları, % 33,2'si Euro, % 11,5'i TL ve % 2,7'si diğer döviz cinslerinden olmuştur.

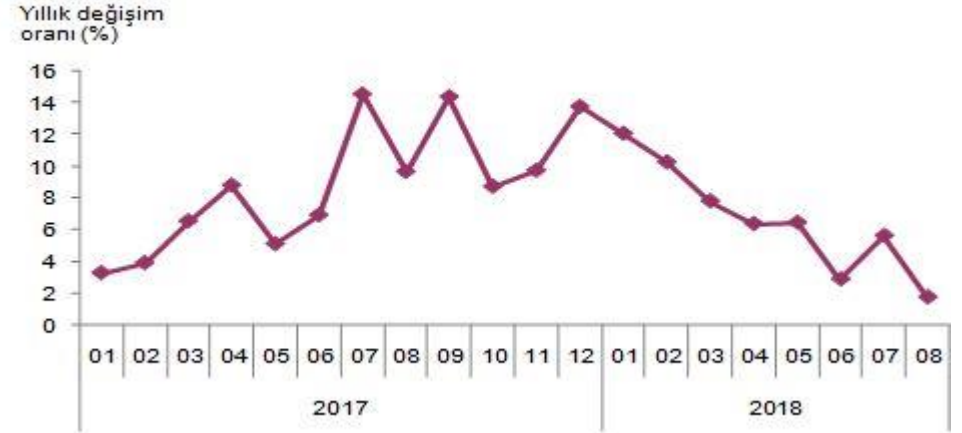
Sanayi Üretim Endeksi, Ağustos 2018

(Açıklanma Tarihi: 16 Ekim 2018)

Sanayi üretimi bir önceki yılın aynı ayına göre %1,7 arttı

Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2018 yılı Ağustos ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %6,1, imalat sanayi sektörü endeksi %1,2 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %2,9 arttı.

Takvim etkisinden arındırılmış yıllık değişim oranları, Ağustos 2018 [2015=100]

Sanayi üretimi bir önceki aya göre %1,1 azaldı

Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2018 yılı Ağustos ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %5 artarken, imalat sanayi sektörü endeksi %1,5 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise %0,8 azaldı.

Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu - Ağustos 2018

(Açıklanma Tarihi: 16 Ekim 2018)

Ağustos sonu itibarıyla, özel sektörün yurtdışından sağladığı kredi borcu gelişmeleri incelendiğinde, 2017 yıl sonuna göre uzun vadeli kredi borcunun 2,4 milyar ABD doları azalarak 219,4 milyar ABD doları, kısa vadeli kredi borcunun (ticari krediler hariç) ise 1,6 milyar ABD doları azalarak 17,0 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleştiği gözlenmektedir.

Borçluya göre dağılıma bakıldığında, uzun vadeli kredi borcuna ilişkin olarak, bir önceki yıl sonuna göre bankaların kredi biçimindeki borçlanmalarının 2,6 milyar ABD doları azaldığı, tahvil ihracı biçimindeki borçlanmalarının ise 502 milyon ABD doları azalışla 30 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleştiği gözlenmektedir. Aynı dönemde, bankacılık dışı finansal kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmaları 714 milyon ABD doları azalmış, tahvil stoku ise 841 milyon ABD doları azalışla 3,7 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, finansal olmayan kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmalarının 3,2 milyar ABD doları arttığı, tahvil stokunun ise 532 milyon ABD doları artışla 7,5 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleştiği gözlenmektedir. Kısa vadeli kredi borcuna ilişkin olarak ise, 2017 yıl sonuna göre bankaların kredi biçimindeki borçlanmaları 926 milyon ABD doları azalışla 11,7 milyar ABD doları; finansal olmayan kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmaları ise 233 milyon ABD doları artışla 3,4 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir.

Alacaklıya göre dağılım incelendiğinde, uzun vadeli kredi borcuna ilişkin olarak, Ağustos sonu itibarıyla tahvil hariç özel alacaklılara olan borç, bir önceki yıl sonuna göre 611 milyon ABD doları azalarak 152,3 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Kısa vadeli kredi borcuna ilişkin olarak ise, tahvil hariç özel alacaklılara olan borcun bir önceki yıl sonuna göre 2,5 milyar ABD doları azalarak 15,4 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleştiği gözlenmektedir.

Döviz kompozisyonuna bakıldığında, 219,4 milyar ABD doları tutarındaki uzun vadeli kredi borcunun %60,2'sinin ABD doları, %34,9'unun Euro, %3,2'sinin Türk lirası ve %1,7'sinin ise diğer döviz cinslerinden oluştuğu ve 17,0 milyar ABD doları tutarındaki kısa vadeli kredi borcunun ise %49,5'inin ABD doları, %33,4'ünün Euro ve %17'sinin Türk lirası ve %0,1'inin diğer döviz cinslerinden oluştuğu görülmektedir.

İşgücü İstatistikleri, Temmuz 2018

(Açıklanma Tarihi: 16 Ekim 2018)

İşsizlik oranı %10,8 seviyesinde gerçekleşti

Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 2018 yılı Temmuz döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 88 bin kişi artarak 3 milyon 531 bin kişi oldu. İşsizlik oranı 0,1 puanlık artış ile %10,8 seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde; tarım dışı işsizlik oranı 0,1 puanlık azalış ile %12,9 olarak tahmin edildi. Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı 1,2 puanlık azalış ile %19,9 olurken, 15-64 yaş grubunda bu oran 0,1 puanlık artış ile %11 olarak gerçekleşti.

İstihdam oranı %48,2 oldu

İstihdam edilenlerin sayısı 2018 yılı Temmuz döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre 507 bin kişi artarak 29 milyon 265 bin kişi, istihdam oranı ise 0,2 puanlık artış ile %48,2 oldu.

Bu dönemde, tarım sektöründe çalışan sayısı 247 bin kişi azalırken, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı 755 bin kişi arttı. İstihdam edilenlerin %19,7'si tarım, %19,5'i sanayi, %6,9'u inşaat, %53,9'u ise hizmet sektöründe yer aldı. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 1,2 puan, inşaat sektörünün payı 0,7 puan azalırken, sanayi sektörünün payı 0,8 puan, hizmet sektörünün payı 1,1 puan arttı.

İşgücüne katılma oranı %54 olarak gerçekleşti

İşgücü 2018 yılı Temmuz döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 596 bin kişi artarak 32 milyon 796 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,3 puan artarak %54 olarak gerçekleşti. Aynı dönemler için yapılan kıyaslamalara göre; erkeklerde işgücüne katılma oranı 0,3 puanlık artışla %73,8, kadınlarda ise 0,4 puanlık artışla %34,7 olarak gerçekleşti.

Kayıt dışı çalışanların oranı %34,3 olarak gerçekleşti

Temmuz 2018 döneminde herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,9 puan azalarak %34,3 olarak gerçekleşti. Tarım dışı sektörde kayıt dışı çalışanların oranı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre değişim göstermeyerek %22,2 oldu.

Tüketici Fiyat Endeksi, Eylül 2018

(Açıklanma Tarihi: 03 Ekim 2018)

Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık %6,30 arttı

TÜFE'de (2003=100) 2018 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre %6,30, bir önceki yılın Aralık ayına göre %19,37, bir önceki yılın aynı ayına göre %24,52 ve on iki aylık ortalamalara göre %13,75 artış gerçekleşti.

Aylık en yüksek artış %11,41 ile ev eşyası grubunda oldu

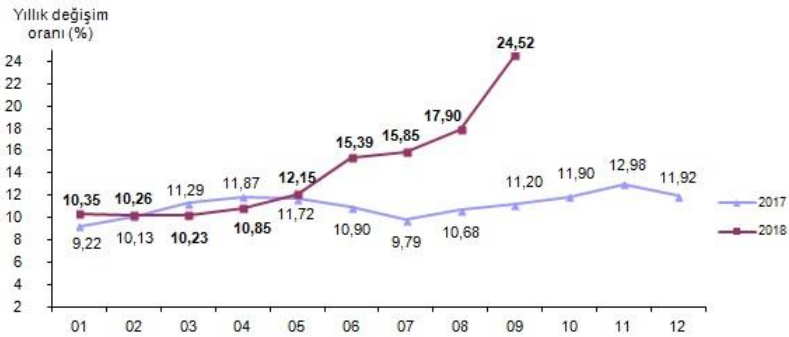
Ana harcama grupları itibariyle 2018 yılı Eylül ayında endekste yer alan gruplardan, ulaşımda %9,15, çeşitli mal ve hizmetlerde %7,42, eğlence ve kültürde %6,62 ve gıda ve alkolsüz içeceklerde %6,40 artış gerçekleşti.

Aylık en az artış gösteren grup %0,07 ile alkollü içecekler ve tütün oldu

Ana harcama grupları itibariyle 2018 yılı Eylül ayında endekste düşüş gösteren grup olmadı. Ana harcama gruplarından alkollü içecekler ve tütün %0,07 ile en az artış gösteren grup oldu.

Yıllık en fazla artış %37,28 ile ev eşyası grubunda gerçekleşti

TÜFE'de, bir önceki yılın aynı ayına göre ulaşımda %36,61, çeşitli mal ve hizmetler %30,61, gıda ve alkolsüz içecekler %27,70 ve konut %21,84 ile artışın yüksek olduğu diğer ana harcama gruplarıdır.

Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi, Eylül 2018

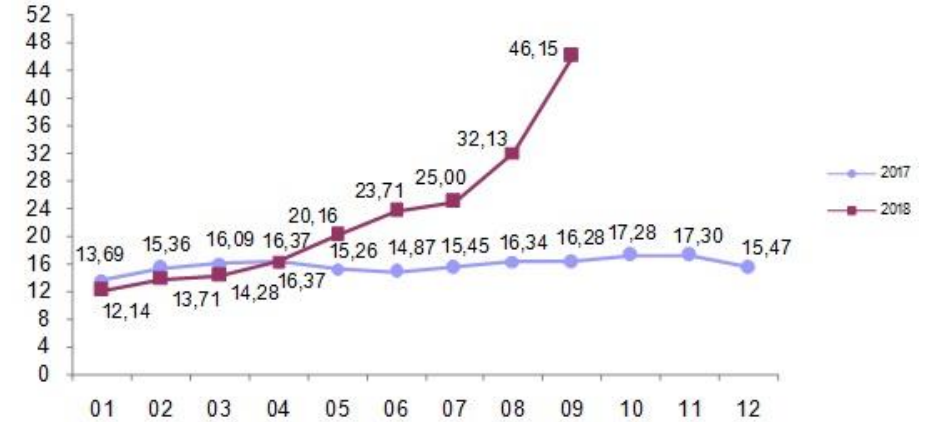
(Açıklanma Tarihi: 03 Ekim 2018)

Yurt içi üretici fiyat endeksi aylık %10,88 arttı

Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE), 2018 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre %10,88, bir önceki yılın Aralık ayına göre %38,96, bir önceki yılın aynı ayına göre %46,15 ve on iki aylık ortalamalara göre %21,36 artış gösterdi.

Yurt içi üretici fiyat endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı, Eylül 2018 [2003=100]

(%)

Sanayinin dört sektörünün bir önceki aya göre değişimleri; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %5,65, imalat sanayi sektöründe %9, elektrik ve gaz sektöründe %40,21 ve su sektöründe %0,65 artış olarak gerçekleşti.

Aylık en fazla artış elektrik ve gaz sektöründe gerçekleşti

Bir önceki aya göre en fazla artış; %40,21 ile elektrik ve gaz, %16,95 ile ham petrol ve doğal gaz, %13,74 ile kimyasallar ve kimyasal ürünler olarak gerçekleşti.

TEPAV Perakende Güven Endeksi, Eylül 2018

(Açıklanma Tarihi: 02 Ekim 2018)

Perakende güveni, Eylül ayında bir önceki aya göre 0,5 puan azalırken; bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 1,4 puan arttı. Perakende güveninin geçen aya göre sınırlı azalışında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimindeki düşüş etkili olurken; geçen yıla göre artışında geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimindeki artış ve mevcut stok düzeyindeki düşüş etkili oldu. Mevcut stok düzeyindeki düşüş eylül ayında da devam ederken, önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi hem Ağustos 2018 hem Eylül 2017'ye göre azaldı. “Diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektörü, Eylül ayında perakende güveninde en çok artış gösteren sektör oldu. AB-28 ve Euro Bölgesi ile karşılaştırıldığında Türkiye geçen yıla göre AB-28 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

Perakende güveni geçen aya kıyasla azaldı

Eylül ayında -15,1 puan değerini alan TEPE, geçen yılın aynı dönemine göre 1,4 puan artarken, geçen aya göre ise 0,5 puan azaldı. TEPE değerinin geçen aya göre azalmasında geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimi göstergesindeki düşüş etkili olurken; geçen yıla göre artışında ise geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimi göstergesindeki iyileşme ve mevcut stok düzeyindeki düşüş etkili oldu.

